

א סכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה, פסולה. רבי יהודה מכשיר. ושאונה גבוהה עשרה טפחים, ושאין לה שלש דפנות, ושחמתה מרבה מצלתה, פסולה. סכה ישנה, בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. ואיזו היא סכה ישנה, כל שעשאה קדם לחג שלשים יום. אבל אם עשאה לשם חג, אפילו מתחלת השנה, כשרה:

ב העושה סבתו תחת האילן, כאלו עשאה בתוך הבית. סכה על גבי סכה, העליונה כשרה, והתחתונה פסולה. רבי יהודה אומר, אם אין דירין בעליונה, התחתונה כשרה:

ג פרס עליה סדין מפני החמה, או תחתיה מפני הנשר, או שפרס על גבי הקינוף, פסולה. אבל פורס הוא על גבי נקליטי המטה:

ד הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקסום וסכך על גבה, פסולה. ואם היה סכוך הרבה מהן, או שקצצו, כשרה. זה הכלל, כל שהוא מקבל טמאה ואין גדולו מן הארץ, אין מסככין בו. וכל דבר שאינו מקבל טמאה וגדולו מן הארץ, מסככין בו:

ה חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין, אין מסככין בהן. וכלן שהתירן, כשרות. וכלן כשרות לדפנות:

ו מסככין בנשרים, דברי רבי יהודה. ורבי מאיר אוסר. נתן עליה נטר שהוא רחב ארבעה טפחים, כשרה, ובלבד שלא ישן תחתיו:

ז תקרה שאין עליה מעזיבה, רבי יהודה אומר, בית שמאי אומרים, מפקפק ונוטל אחת מבינתים, ובית הלל אומרים, מפקפק או נוטל אחת מבינתים. רבי מאיר אומר, נוטל אחת מבינתים, ואינו מפקפק:

ח המקרה סבתו בשפודין או בארוכות המטה, אם יש רוח ביניהן כמותן, כשרה. החוטט בגדיש לעשות בו סכה, אינה סכה:

ט המשלשל דפנות מלמעלה למטה, אם גבוהה מן הארץ שלשה טפחים, פסולה. מלמטה למעלה, אם גבוהה מן הארץ עשרה טפחים, כשרה. רבי יוסי אומר, בשם שמלמטה למעלה עשרה טפחים, כן מלמעלה למטה עשרה טפחים. הרחיק את הסכך מן הדפנות שלשה טפחים, פסולה:

י בית שנפתח וסכך על גביו, אם יש מן הכתל לסכך ארבע אמות, פסולה. וכן חצר שהיא מקפת אכסדרה. סכה גדולה, שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו, אם יש תחתיו ארבע אמות, פסולה:

יא העושה סבתו כמין צריך, או שסמכה לכתל, רבי אליעזר פוסל, מפני שאין לה נג, וחכמים מכשירין. מחצלת קנים גדולה, עשאה לשכיבה, מקבלת טמאה ואין מסככין בה. לסכך, מסככין בה ואינה מקבלת טמאה. רבי אליעזר אומר, אחת קטנה ואחת גדולה, עשאה לשכיבה, מקבלת טמאה ואין מסככין בה. לסכך, מסככין בה ואינה מקבלת טמאה:

א המישן תחת המטה בסכה, לא יצא ידי חובתו. אמר רבי יהודה, נוהגין היינו שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים, ולא אמרו לנו דבר. אמר רבי שמעון, מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה, ואמר להן רבן גמליאל לזקנים, ראיתם טבי עבדי, שהוא תלמיד חכם ויודע שעבדים פטורים מן הסכה, לפיכך ישן הוא תחת המטה. ולפי דרכנו למדנו, שהמשן תחת המטה, לא יצא ידי חובתו:

ב הסומך סבתו בכרעי המטה, כשרה. רבי יהודה אומר, אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה, פסולה. סכה המדבילת, ושצלתה מרבה מחמתה, כשרה. המעבה כמין בית, אף על פי שאין הפוכבים נראים מתוכה, כשרה:

ג העושה סבתו בראש הענף או בראש הספינה, כשרה, ועולין לה ביום טוב. בראש האילן או על גבי נמל, כשרה, ואין עולין לה ביום טוב. שתים באילן ואחת בידי אדם, או שתים בידי אדם ואחת באילן, כשרה, ואין עולין לה ביום טוב. שלש בידי אדם ואחת באילן, כשרה, ועולין לה ביום טוב. זה הכלל, כל שנשאל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה, כשרה, ועולין לה ביום טוב:

ד העושה סבתו בין האילנות, והאילנות דפנות לה, כשרה. שלוחי מצוה פטורין מן הסכה. חולין ומשמישיהן פטורין מן הסכה. אוכלין ושותין עראי חוץ לסכה:

ה מעשה והביאו לו לרפן יחנן בן זבאי למעום את התבשיל, ולרפן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים, ואמרו, העלום לסכה. וכשנתנו לו לרבי צדוק אכל פחות מכפיצה, נטלו במפה ואכלו חוץ לסכה ולא ברך אחריו:

ו רבי אליעזר אומר, ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסכה, אחת ביום ואחת בלילה. וחכמים אומרים, אין לדבר קצבה, חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד. ועוד אמר רבי אליעזר, מי שלא אכל לילי יום טוב הראשון, משלים בלילי יום טוב האחרון. וחכמים אומרים, אין לדבר תשלומין, על זה נאמר (קהלת א) מעות לא יוכל לתקן, וחסרון לא יוכל להפנות:

ז מי שהיה ראשו ורפו בסכה, ושלחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. אמרו להן בית הלל לבית שמאי, (לא כן היה) מעשה, שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את (רבי) יוחנן בן החורני, ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורפו בסכה, ושלחנו בתוך הבית, (ולא אמרו לו דבר). אמרו להן בית שמאי, משם ראיה, אף הם אמרו לו, אם בן היית נוהג, לא קימת מצות סכה מימך:

ח נשים ועבדים וקמנים, פטורים מן הסכה. קטן שאינו צריך לאמו, חייב בסכה. מעשה וילדה כלתו של שמאי חנן ופחת את המעזיבה וסכך על גבי המטה בשביל

הקטן:

ט כל שבועת הימים אדם עושה סבתו קבע וביתו עראי ירדו גשמים מאימתי מתר לפנות משתסרח המקפת. מושלו משל. למה הדבר דומה, לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושרף לו קיתון על פניו:

פרק ג

א לולב הגזול והיבש, פסול. של אשרה ושל עיר הנדחת, פסול. נקטם ראשו, נפרצו עליו, פסול. נפרדו עליו, בשר. רבי יהודה אומר, יאגדנו מלמעלה. צני הר הפרזל, בשרות. לולב שיש בו שלשה מפהים כדי לנענע בו, בשר:

ב הדם הגזול והיבש, פסול. של אשרה ושל עיר הנדחת, פסול. נקטם ראשו, נפרצו עליו או שהיו ענביו מרבות מעליו, פסול. ואם מעט, בשר. ואין ממעטין ביום טוב:

ג ערבה גזולה, ויבשה, פסולה. של אשרה ושל עיר הנדחת, פסולה. נקטם ראשה, נפרצו עליה, והצפצפה, פסולה. כמושה, ושינשרו מקצת עליה, ושל בעל, בשרה:

ד רבי ישמעאל אומר, שלשה הדסים ושתים ערבות לולב אחד ואתרוג אחד, אפלו שנים קטומים ואחד אינו קטום. רבי טרפון אומר, אפלו שלשתן קטומים. רבי עקיבא אומר, כשם שלולב אחד ואתרוג אחד, כך הדם אחד וערבה אחת:

ה אתרוג הגזול והיבש, פסול. של אשרה ושל עיר הנדחת, פסול. של ערלה, פסול. של תרומה טמאה, פסול. של תרומה טהורה, לא יטול. ואם נטל, בשר. של דמאי, בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. של מעשר שני בירושלים, לא יטול. ואם נטל, בשר:

ו עלתה חזוית על רבו, נטלה פטמותו, נקלה, נסדק, נקב וחסר כל שהוא, פסול. עלתה חזוית על מעוטו, נטל עקצו, נקב ולא חסר כל שהוא, בשר. אתרוג הפושט, פסול. ותרוק בכרתי, רבי מאיר מכשיר, ורבי יהודה פוסל:

ז שעור אתרוג הקטן, רבי מאיר אומר, באגוז. רבי יהודה אומר, כפיצה. ובגדול, כדי שיאחו שנים בידו אחת, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר, אפלו (אחד) בשתי ידיו:

ח אין אוגדין את הלולב אלא במינו, דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר, אפלו במשיחה. אמר רבי מאיר, מעשה באנשי ירושלים, שהיו אוגדין את לולביהן בגימזונית של זהב. אמרו לו, במינו היו אוגדין אותו מלמטה:

ט והיכן היו מנענעין, בהודו לה' תחלה וסוף, ובאנא ה' הושיעה נא, דברי בית הלל. ובית שמאי אומרים, אף באנא ה' הצליחה נא. אמר רבי עקיבא, צופה הייתי ברפן גמליאל וברבי יהושע, שכל העם היו מנענעים את לולביהן, והן לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא. מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב לפיכך, לכשיבגס

לכיתו יטול על שלחנו. לא נטל שחרית, יטול בין הערבים, שכל היום בשר ללולב:

י מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו, עונה אחריתו מה שהן אומרים, ותהי לו מארה. אם היה גדול מקרא אותו, עונה אחריו הללויה:

יא מקום שנתנו לכפול, וכפול. לפשוט, ופשוט. לברך (אחריו), וברך (אחריו). הכל כמנהג המדינה. הלוקח לולב מחברו בשביעית, נותן לו אתרוג כמתנה, לפי שאין רשאי ללקחו בשביעית:

יב בראשונה היה לולב נטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב נטל במדינה שבעה, זכר למקדש. ושיהא יום הנף פולו אסור:

יג יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת. למחרת משכימין וקאין, כל אחד ואחד מכיר את שלו, ונוטלו. מפני שאמרו חכמים, אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג בלולבו של חברו. וישאר ימות החג, אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חברו:

יד רבי יוסי אומר, יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, ושכח והוציא את הלולב לרשות הרבים, פטור, מפני שהוציאו ברשות:

טו מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירתו למים בשבת, רבי יהודה אומר, בשבת מחזירין, ביום טוב מוסיפין, ובמועד מהליפין. קטן הידע לנענע, חיב בלולב:

פרק ד

א לולב וערבה, ששה ושבעה. החלל והשמחה, שמונה. סכה ונסוף הפנים, שבעה. והחליל, חמשה וששה:

ב לולב שבעה פיצד, יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת לולב שבעה, וישאר כל הימים ששה:

ג ערבה שבעה פיצד, יום שביעי של ערבה שחל להיות בשבת, ערבה שבעה, וישאר כל הימים ששה:

ד מצות לולב פיצד, (יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת), מוליכין את לולביהן לתר הבית, והחוננין מקבלין מהן וסודרין אותן על גב האצטבא, והזקנים מניחין את שלהן בלשכה. ומלמדים אותם, לומר, כל מי שמוגיע לולבי בידו, הרי הוא לו כמתנה. למהר משכימין וקאין, והחוננין זורקין אותם לפניהם. והן מחטפין ומכין איש את חברו. וכשראו בית דין שבאו לידי סכנה, התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בכיתו:

ה מצות ערבה פיצד, מקום היה למטה מירושלים, ונקרא מוצא. ירדין לשם ומלקטין משם מרביות של ערבה, וקאין וזוקפין אותן בצדי המזבחה, וראשיהן כפופין על גבי המזבחה. תקעו והריעו ותקעו. בכל יום מקיפין את המזבחה פעם אחת, ואומרים, אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא. רבי יהודה אומר,

אני והו הושיעה נא. ואותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים. בשעת פטירתו, מה הן אומרים, יפי לך מזבח, יפי לך מזבח. רבי אליעזר אומר, ליה ולך, מזבח. ליה ולך, מזבח:

ו כמעשהו בחל כד מעשהו בשבת, אלא שהיו מלקטין אותו מערב שבת ומניחים אותו בגיגיות של זהב, כדי שלא יכמושו. רבי יוחנן בן ברוקה אומר, תריות של דגל היו מביאין והוכיטין אותו בפרקע בצדי המזבח, ואותו היום נקרא יום חבוט תריות:

ז מיד התניקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרונניהן:

ח תהלל והשמחה שמונה ביצד, מלמד שתיב אדם בתהלל ובשמחה ובכבוד יום טוב האחרון של חג, בשאר כל ימות החג. סבה שבעה ביצד, גמר מלאכול, לא יתיר סבתו, אבל מוריד את הכלים מן המזבחה ולמעלה, מפני כבוד יום טוב האחרון של חג:

ט נסוד המים ביצד, צלוחית של זהב מחזקת שלשת לגים היה ממלא מן השלוח. הגיעו לשער המים, תקעו והריעו ותקעו. עלה בכבש ופנה לשמאלו, שני ספלים של כסף היו שם. רבי יהודה אומר, של סיד היה, אלא שהיו משחרין פניהם מפני היין, ומנקבין כמין שני הטמין דקין, אחד מעבה ואחד דק, כדי שיהיו שניהם בלין בבת אחת. מערבי של מים, מזרחי של יין. ערה של מים לתוך של יין, ושל יין לתוך של מים, יצא. רבי יהודה אומר, בלג היה מנסף כל שמונה. ולמנסף אומרים לו, הגבה ידך, שפעם אחת נסף אחד על גבי רגליו, ורגמוהו כל העם באתרוגיהן:

י כמעשהו בחל כד מעשהו בשבת, אלא שהיה ממלא מערב שבת תבית של זהב שאינה מקדשת מן השילוח, ומניחה בלשכה. נשפכה או נתגלתה, היה ממלא מן הבית, שהיין והמים המגליון, פסולים לגבי המזבח:

פרק ה

א החליל חמשה וששה. זהו החליל של בית השואבה, שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. אמרו, כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו:

ב במוצאי יום טוב הראשון של חג, ירדו לעזרת נשים, ומתקנין שם תקון גדול. ומנורות של זהב היו שם, וארבעה ספלים של זהב בראשיהן וארבעה סלמות לכל אחד ואחד, וארבעה ילדים מפרחי כהנה ובידיהם בדים של שמן של מאה ועשרים לג, שהן מטילין לכל ספל וספל:

ג מבלאי מכנסי כהנים ומהמנייהו מהן היו מפקיעין, וכהן היו מדליקין, ולא היתה הצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה:

ד חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים לפניהם באבוקות של אור שבידיהן, ואומרים לפניהן דברי שירות ותשבחות, והלויים בכנורות ובנבלים ובמצלתים

ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר, על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים, כנגד חמשה עשר שיר המעלות שבתהלים, שעליהן לויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה. ועמדו שני כהנים בשער הגליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים, ושתי חצוצרות בידיהן. קרא הנגב, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו למעלה גשירית, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו לעזרה, תקעו והריעו ותקעו. היו תוקעין והולכין, עד שמוגיין לשער היצא מזרח. הגיעו לשער היצא ממזרח, הפכו פניהן למערב, ואמרו, אבותינו שהיו במקום הזה אחזריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה, והמה משתחיים קדמה לשמש, ואנו ליה עינינו. רבי יהודה אומר, היו שונין ואומרים, אנו ליה, וליה עינינו:

ח אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש, ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה. בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות (במקדש), שלש לפתיחת שערים,

ותשע לתמיד של שחר, ותשע לתמיד של בין הערבים. ובמוספין היו מוסיפין עוד תשע. ובערב שבת היו מוסיפין עוד שש, שלש להבטיל העם ממלאכה, ושלש להבדיל בין קדש לחל. ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה, שלש לפתיחת שערים, שלש לשער הגליון, ושלש לשער התחתון, ושלש למלוי המים, ושלש על גבי מזבח. תשע לתמיד של שחר, ותשע לתמיד של בין הערבים, ותשע למוספין, שלש להבטיל את העם מן המלאכה, ושלש להבדיל בין קדש לחל:

ו יום טוב הראשון של חג היו שם שלשה עשר פרים ואילים שנים ושעיר אחד. נשתירו שם ארבעה עשר כבשים לשמונה משמרות. ביום הראשון, ששה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בשני, חמשה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בשלישי, ארבעה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. ברביעי, שלשה מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בחמישי, שנים מקריבין שנים שנים, והשאר אחד אחד. בששי, אחד מקריב שנים, והשאר אחד אחד. בשביעי, בלן שוין. בשמיני, חזרו לפים בכרנגלים. אמרו, מי שהקריב פרים היום, לא יקריב למחר, אלא חוזרין חלילה:

ז בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באמורי הרגלים, ובחלוק לחם הפנים. בעצרת אומרים לו, הילך מצה הילך חמין. משמר שזמנו קבוע, הוא מקריב תמידין, נדרים ונדבות ושאר קרבנות צבור, ומקריב את הכל. יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה, היו כל המשמרות שוות בחלוק לחם הפנים:

ח חל (להיות) יום אחד להפסיק בינתיים, משמר שזמנו קבוע, היה נוטל עשר חלות, והמתעבב נוטל שתים. ובשאר ימות השנה, הנכנס נוטל שש, והיצא נוטל שש. רבי יהודה אומר, הנכנס נוטל שבע, והיצא נוטל חמש. הנכנסין חולקין בצפון, והיצאין בדרום. בלגה

לְעוֹלָם חוֹלֵקֵת בְּדָרוֹם, וְטַבְעָתָהּ קְבוּעָה, וְחַלּוּנָה
סְתוּמָה: